

XIII. סוף זמן ש"ב ביום האחרון - עיין בספר אהלי ישרון (אות 10) שכתב בשם רב משה שיכולים לברך ז' ברכות עד 40 דקות אחר השקיעה ואין לומר ספק ברכות להקל שהחכמים תלוי כל דבר שנוגע לשמחת חתן וכלה לפי לשון בני אדם אולם יש חולקין שאין יכול לברך ביום אחרון אחר שקיעה (שובע שמחות ה - ג)

XIV. אחר ברכת בורא פרי הגפן טועם המברך מכוסו רביעית (ק"ג - ג) וי"א שטרם שמטעמים לחתן וכלה יש להוסיף יין מן הבקבוק כדי שישתו כולם מכוס שאינו פגום (מ"ב קפ"ג - סקל"ד) וי"א דאינו פגום וא"צ להוסיף משהו יין (נטעי גבריאל 3 - דף רמ"ג)

XV. לחלק הברכות נישואין להרבה אנשים י"א דמותר לברך ברכה הסמוכה לחברתה אף לבדה לכתחלה דכיון שנסדרו מתחלה כסמוכה לחברתה דכבר הוקבעו שם ברכה גם בלי סמיכות ודלא כהשערי אפרים ושו"ת הר צבי (מ"ד) ושו"ת ציץ אליעזר (י - 3) אמנם האג"מ (ה"ע ה - ז"ג) כתב דבלא צורך כלל יותר טוב שלא לחלק ועוד יש פגימה בכבוד האחרים שאין נותנים להם ברכה יותר אם יחלק הברכות (ד"ע)

XVI. מאיזה זמן נחשבת הכלה נשואה וחייבת בכיסוי הראש

(א) עיין בכתובות (ט"ז - 3) דיוצאה וראשה פרוע דאורייתא היא דכתיב ופרע את ראש האשה וכ"כ המאירי (כתובות עמוד ע"ה) שאיסור פריעת הראש לנשים הוא מן התורה וכן פסק השו"ע אבן העזר (כ"ה - ה"א - 3 וקט"ו - ד) אמנם זה שאמרו שער באשה ערוה לענין שאסור לקרוא קריאת שמע כנגדה זהו רק באשה נשואה אבל לגבי בתולה שרגילה בגילוי ראש אין לחוש להרהור (שו"ע א"ח ע"ה - 3) משא"כ באלמנה או גרושה ויש אומרים שאיסור פריעת הראש אינו מן התורה ממש אלא רק לו רמז דאורייתא (שו"ת יחזה דעת ה - דף רפ"ח נהג"ה) אבל רוב הפוסקים חולקין על זה דהוא דאורייתא

(ב) נחלקו האחרונים בדין ארוסה שהיא מקודשת ועדיין לא נשאת האם חייבת לכסות שער ראשה עיין בשו"ת רבי עקיבא איגר (3מהדורה תניח"ט ע"ט) דמחויבת הארוסה לכסות שער ראשה אמנם מהשיטה מקובצת (כתובות ט"ו) פלג על זה

(ג) נחלקו הפוסקים בענין גדר החופה שקובעת דין נישואין ויוצאה מתורת ארוסה לתורת נשואה

1. דעת הרמב"ם (אישות פ"י - ה"ה) שצריכה שני דברים הבאה לביתו והתייחדות בבית בעלה ויחוד זה הוא הנקראת כניסה לחופה וזה נקראת נישואין (שו"ע נ"ה - ה) וזה דעת רוב הראשונים
2. דעת הרמב"ן (כתובות ד) דיחוד החתן עם הכלה אין צורך שיביאה החתן לתוך ביתו אלא יכולים לתייחד בחדר אחר ולדעתו בייחוד סגי ואין צריך ביתו
3. דעת הר"ן כשיביא את האשה לתוך ביתו נקראת נישואין ואם לא הביא אותה הבעל לביתו אפילו נתייחד עמה לשם נישואין בבית אביה אין זו חופה ונישואין
4. דעת הדרישה (ס"ח אות ה') דהמקום המיוחד שמביאים לשם את החתן ואת הכלה לשם נישואין אע"פ שאינם מתייחדים שם יחוד גמור נקראת נישואין וחופה לכן אין צריך לא ביתו ולא יחוד גמור ובזמן הזה המקום הזה הוא תחת יריעות החופה שאנו קוראים חופה
5. חופה נקראת על שם שחופה אותה בטליתו (קידושין י"ט) כיון שפירש טליתו עליה לשם נישואין (אורחות חיים שהובא ברמ"א נ"ה - ה) וכ"כ במגילת רות ופרשת כנפיך על אמיתך
6. דעת תוספות ביומא (י"ג: ד"ה ו"לחז"ל ורמ"א נ"ה - ה) דכשהחתן מכסה ראשה בצעיף וזה נקראת בארדיקין ועושה כן לקנין נישואין היא נקראת נשואה ולכאורה צריכה כיסוי ראשה
7. דעת הבית מאיר (סימן נ"ה) דהכל תלוי במנהג המקומות וכל מקום ומקום שהונהג צורת חופה באופן מסויים והרי חופה זו עושה קנין נישואין במקום ההוא
8. למעשה אין הפנויה וארוסה מחויב לכסות ראשיהן אבל נשואה מחויב מן התורה לכסות ראשה ולרוב הפוסקים אין הכלה חייבת לכסות ראשה מיד לאחר שבע ברכות שתחת החופה מפני שדינה עדיין כארוסה עד לאחר היחוד ולפי מה שנוהגים שהחתן והכלה מתייחדים מיד לאחר השבע ברכות שתחת החופה על הכלה לכסות את ראשה מיד לאחר צאתה מחדר היחוד אבל מנהג ספרד כשיטת הרמב"ם דרק אחר שהביאה לביתו נקראת נשואה ואין צריך כיסוי ראשה רק אחר זמן זה וכן שמעתי שכן נהג ר' משה פיינשטיין אבל ר' טוביה גאלדשטיין אמר לי דצריך כיסוי הראש אחר חדר היחוד אמנם אחרים נוהגים כיסוי ראש קודם שמכסה פניה בצעיף כשיטת התוספות ורבי עקיבא איגר הנ"ל ועביד כמר עביד ועביד כמר עביד

XVII. אם אשה שמדלקת בפעם ראשונה אחר נישואין נרות שבת צריכה לברך גם ברכת שהחינו

(א) עיין בציץ אליעזר (י"ג - כ"ד) שכתב שאין מברכת

(ב) אמנם עיין בבאר היטב (תרע"ג - י"ג) שכתב שיכול לברך על מנורת כסף ביום ב' דחנוכה שהחינו

נדרים לעלו נשואת אבי אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזכי ע"ה וידא אורתי באלה רחל בר' גרשון חולק הענין הכין ע"ה
ולעלו נשואת אבי יקיר ר' איסר זאב בר' אליעזר ליפא ע"ה
Previous shiurim are available at: www.SeeTorah.com